

WPROWADZENIE

XV tom rocznika naukowego *Wybrane problemy edukacji technicznej i zawodowej* zawiera pięć części o tradycyjnym już układzie. Zamieszczone tu publikacje odnoszą się do problemów przemian systemowych w edukacji technicznej i ogólnotechnicznej, przemian cywilizacyjnych przygotowania zawodowego, znaczenia multimediów w przygotowaniu nauczycieli oraz zarządzania środowiskiem dla zrównoważonego rozwoju człowieka.

Część pierwszą – *Edukacja techniczna i ogólnotechniczna* otwiera opracowanie, w którym poruszono problemy rozwijania twórczości w ramach edukacji ogólnotechnicznej. Podejmowane działania metodyczne nauczycieli, które są nastawione na rozwój twórczy dzieci i młodzieży, wpływają również na rozwój intelektualny oraz prawidłowe postawy w podejściu do rozwiązywania problemów w przyszłości poza szkołą.

W kolejnych rozdziałach przedstawiono zagadnienia dotyczące: funkcjonowania szkolnictwa ogólnego i ogólnotechnicznego w Lichtensteinie jako podstawy do dyskusji nad kierunkami przemian systemów edukacyjnych w krajach europejskich; analizy kolejnego (trzeciego) roku wprowadzania reformy systemu edukacji w szkole podstawowej na Słowacji; wyników badań roli zabaw konstrukcyjnych w rozwijaniu wyobraźni technicznej – kinetycznej dzieci w wieku przedszkolnym; możliwości realizacji projektów koncepcyjnych w oparciu o model działalności technicznej jako szansę dla kształtowania i rozwijania świadomości technicznej uczniów; problemów przygotowania do uczenia się przez całe życie, w którym to przygotowaniu dużą rolę odgrywa ukształtowanie takich kompetencji kluczowych, jak: umiejętności komunikacji, pracy z informacją i danymi, pracy w zespole, kształcenia ustawicznego i umiejętności twórczego korzystania z tych umiejętności; wybranych wątków twórczości, aktywności twórczej i jej rozwijania; wykorzystania wirtualnych sposobów realizacji uczenia się wykonywania pomiarów wielkości elektrycznych w porównaniu z pomiarami rzeczywistymi. Rozdział ten kończy zagadnienie dotyczące możliwości realizacji ćwiczeń z elektroniki na poziomie szkoły wyższej z wykorzystaniem zestawu rc2000.

Część drugą – *Edukacja zawodowa i pedagogika pracy* rozpoczyna rozdział zawierający analizę powiązań pracy, rynku pracy i edukacji zawodowej z przemianami cywilizacyjnymi. Autorka postuluje konieczność radykalnych zmian w systemie edukacji zawodowej i uzasadnia to wieloma czynnikami, a przede wszystkim potrzebami rynku pracy i procesami integracyjnymi oraz wskazuje kierunki zmian, które już można zauważyć i tendencje, które pojawią się w przyszłości. W kolejnych rozdziałach znajdujemy refleksję nad: możliwością badania pracy i kariery zawodowej absolwentów edukacji techniczno-informacyjnej; koniecznością kształcenia na wszystkich etapach edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w czasie wykonywania pracy zawo-

dowej; perspektywami eurointegracji Ukrainy w zakresie wprowadzania skutecznych rozwiązań strategicznych, zadań współczesnej polityki edukacyjnej na Ukrainie; lingwistyczną analizą specyficznego terminologii stosowanej w tekstach ekonomicznych; koniecznością podjęcia badań nad zjawiskiem tolerancji jako integralnym komponentem międzykulturowych kompetencji komunikacyjnych, które w dobie globalizacji stają się ważnym czynnikiem w kształtowaniu osobowości i bezpieczeństwa społecznego; zagadnieniami z zakresu bezpieczeństwa pracy jako zagadnieniami spotykanymi w pracach studentów – uczestników konferencji naukowych; zastosowaniem metod diagnozowania kompetencji pracowniczych z wykorzystaniem programu *MapCom* oraz wymagania metodyczne i technologiczne dla projektowania i wdrażania interaktywnych materiałów do telenauczania (e-pakietów) z wykorzystaniem platformy informatycznej; zarządzaniem w szkole pierwszego i drugiego stopnia na przykładzie systemu szkolnego w Chorwacji; wynikami badań określającymi cechy jakości życia osób dorosłych i seniorów uczestniczących w zajęciach Uniwersytetu Trzeciego Wieku; analizą aktualnej sytuacji absolwentów wyższych uczelni na współczesnym rynku pracy, wskazując na gwałtowny wzrost bezrobocia w tej grupie zawodowej; porównaniem wybranych czynników związanych z uczeniem się uczniów szkół ogólnokształcących i zawodowych na podstawie badań; kulturą organizacyjną w wymiarze efektywności funkcjonowania organizacji społecznie odpowiedzialnych; znaczeniem bloku motywacyjno-wartościującego w organizacji osobowości człowieka. Na zakończenie opisano perspektywy badań nad poszukiwaniem priorytetowych cech kompetencji technologicznych przyszłych specjalistów i to zarówno w procesie kształcenia, jak i w dalszej działalności zawodowej.

Część trzecia – *Kształcenie nauczycieli* rozpoczyna się od rozdziału określającego możliwości wykorzystania analizy skupień do tworzenia wzorów typologii studentów ze względu na pewne grupy cech. W kolejnych rozdziałach opisano: wybrane koncepcje postrzegania środowiska społecznego studentów z Uniwersytetu Pałackiego w Ołomuńcu i Uniwersytetu Rzeszowskiego; poglądy nauczycieli na temat wykorzystania tych technologii wideokonferencji zdalnej w praktyce szkolnej, a szczególnie w przygotowaniu metodycznym nauczycieli; badania ukierunkowane na poprawę jakości kształcenia na uczelniach wyższych, która jest możliwa tylko wtedy, gdy wiemy, jak treści programów nauczania można łączyć z rzeczywistą pracą absolwentów studiów technicznych; pracę nauczyciela obejmującą praktyczne wykorzystywanie treści już istniejących (jako merytorycznego zakresu przedmiotu nauczania, przyjętego programu nauczania); wykorzystanie technologii informacyjnych w przygotowaniu pedagogów szkolnych do zawodu; możliwości wykorzystania programów komputerowych w działalności poradni psychologiczno-pedagogicznych; tworzenie i rozwijanie kompetencji zawodowych nauczyciela w kontekście Europejskich Ram Kwalifikacji; w nawiązaniu do kwalifikacji zawodowych pojawiła się próba

wyjaśnienia przyczyn zjawiska wypalenia zawodowego u nauczycieli szkół wyższych. Na zakończenie tej części opisano osobliwości płciowej socjalizacji osobowości, psychologiczne różnice między kobietami i mężczyznami oraz zasady zachowania harmonii w tym zakresie.

Część czwartą –*Edukacja dla zrównoważonego rozwoju* otwiera rozdział przedstawiający systemy informatyczne, które jako modele zarządzania środowiskiem lub jego częściami składowymi rozwinęły się ze względu na coraz szersze zapotrzebowanie na informację o środowisku i jego ochronie przed zagrożeniami. W kolejnych rozdziałach opisano: problemy ochrony przyrody jako zintegrowanego systemu człowieka i otoczenia, w którym żyje – bez całościowego i systemowego powiązania życia współczesnego człowieka z jego otoczeniem jego prawidłowy rozwój jest niemożliwy; ekologiczną doktrynę Kościoła propagowaną przez Jana Pawła II, a w szczególności jego poglądy na współczesną kulturę i nowoczesność; wzmacnianie zasobów ludzkich w krajowym sektorze rolnym za pośrednictwem studiów wyższych przy wsparciu władz; stan programów ochrony środowiska i określenie roli edukacji i badań naukowych w celu zapewnienia wdrożenia tych programów, dla utrzymania i odtwarzania zasobów naturalnych na Ukrainie. Na zakończenie tej części umieszczono artykuł określający sposoby modernizacji ekologicznej przez edukację ekologiczną w szkole jako paradygmat rozwoju kompetencji w końcowym etapie Dekady Edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (2011–2014).

W części piątej zamieszczono recenzje czterech pozycji książkowych z zakresu dydaktyki szkoły wyższej: wykorzystania technologii informacyjnych w realizacji praktyk szkolnych, metodologii i metodyki opracowywania prac dyplomowych oraz pedagogicznych aspektów przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas przeprowadzania zajęć laboratoryjnych.

Mamy nadzieję, że kolejny tom serii problemów edukacji technicznej i zawodowej wzbogaci prowadzone badania w tym zakresie oraz przyczyni się do tworzenia rozwiązań praktycznych, nadążających za nowymi wyzwaniami cywilizacyjnymi i przemianami kulturowymi.

*Waldemar Lib
Wojciech Walat*